

PKO Bank Polski

KOMPLET SCENARIUSZY LEKCJI O FINANSACH DLA NAUCZYCIELA

Lekcja 6, klasy I-III
Podejmij wyzwanie – oszczędzaj!

Materiał został objęty patronatem honorowym Ministra Edukacji Narodowej

**MINISTER
EDUKACJI
NARODOWEJ**

PKO Bank Polski

Lekcja 6

Klasy I-III

PODEJMIJ WYZWANIE – OSZCZĘDZAJ!

PODEJMIJ WYZWANIE - OSZCZĘDZAJ!

WPROWADZENIE MERYTORYCZNE

Każdy ma w życiu marzenia. Niektóre z nich odnoszą się do wartości czy umiejętności, a inne mają charakter materialny, np. chcemy kupić nowy telefon, modną kurtkę, a w przyszłości – szybki sportowy samochód... Niestety, dla większości osób zostaje to tylko marzeniem, chyba że uznamy, że to cel, który chcemy osiągnąć, i będziemy przez jakąś część życia odkładać na to pieniądze. Wówczas warto opracować plan oszczędzania. Oszczędności to ta część pieniędzy, która pozostała nam do dyspozycji i której nie wydaliśmy w danym miesiącu, mimo że zrobiliśmy już wszystkie niezbędne opłaty, np. za prąd, czynsz, abonament telefoniczny itp. Oszczędzanie polega na zmniejszeniu wydatków, które ponosimy w danym okresie, abyśmy w przyszłości mieli odłożone pieniądze na inne cele. Można to robić na różne sposoby. Aby oszczędzanie przyniosło oczekiwany skutek, musimy wiedzieć, na co wydajemy najwięcej i ile, a także pomyśleć, które z ponoszonych wydatków są konieczne, których można uniknąć, a które można zmniejszyć (czy na pewno musimy zawsze kupować batonik albo napój w drodze do szkoły?). Powinniśmy dokładnie planować swoje wydatki przez dłuższy czas, na przykład kilka miesięcy, pół roku albo rok i dłużej, a dzięki temu co miesiąc będziemy mogli dodać do oszczędności kolejną sumę pieniędzy. Gdy otrzymujemy kieszonkowe, możemy jego część od razu odłożyć jako oszczędności, a potem gospodarować resztą, również oszczędnie. Takie oszczędzanie na co dzień sprawia, że kwota oszczędności ciągle nam się zwiększa. Ale okazuje się, że mogłaby ona być jeszcze wyższa, gdybyśmy te pieniądze wpłacili do banku. Bank bowiem jest instytucją finansową, która zajmuje się pożyczaniem pieniędzy, ich inwestowaniem i rozliczeniami pieniężnymi. Dzięki temu, że wpłacamy do niego nasze oszczędności, regularnie dodaje do tej sumy odsetki, które są naszym „wynagrodzeniem” za to, że powierzyliśmy opiekę nad oszczędnościami danemu bankowi. Istnieją także inne instytucje finansowe (np. towarzystwa funduszy inwestycyjnych albo giełda papierów wartościowych), które oferują możliwość inwestowania naszych pieniędzy, dzięki czemu w przyszłości mogą one zostać pomnożone nawet w stopniu wyższym niż w banku. Tego typu działania wymagają już jednak pewnej wiedzy ekonomicznej, gdyż błędne decyzje mogą nam przynieść utratę części lub całości zainwestowanych środków. Nie wszystkie bowiem inwestycje finansowe przynoszą zawsze zysk – musimy wiedzieć, że niektóre z nich są bardziej ryzykowne od oszczędzania w banku.

OPIS LEKCJI

W trakcie zajęć uczniowie przypominają sobie, na czym polega oszczędzanie. Rozróżniają pojęcia oszczędzania i inwestowania. Doskonalej umiejętności racjonalnego gospodarowania własnymi środkami finansowymi, planowania dochodów i wydatków. Dowiadują się, jak oszczędzać na cele krótko- i długoterminowe i inwestować. Tworzą własne plany oszczędzania w określonym czasie – tygodnia czy kilku miesięcy.

CELE LEKCJI

Uczeń powinien:

- wiedzieć, co to są oszczędności,
- doskonalić umiejętność racjonalnego planowania własnych wydatków,
- wskazać cechy charakteru, które pomagają w oszczędzaniu,
- rozumieć, na czym polega inwestowanie, i znać podstawowe rodzaje inwestowania,
- uświadamiać sobie, dlaczego warto oszczędzać,
- zbudować własny plan oszczędzania.

POJĘCIA KLUCZOWE

- oszczędności,
- budżet osobisty,
- dochody,
- wydatki,
- inwestowanie,
- giełda papierów wartościowych.

TREŚCI PROGRAMOWE

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych – I etap edukacyjny:
klasy I-III – Edukacja wczesnoszkolna.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe:

Edukacja polonistyczna. Uczeń:

- korzysta z informacji: uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji,
- analizuje i interpretuje teksty kultury,
- tworzy wypowiedzi – uczestniczy w rozmowach, także inspirowanych literaturą: zadaje pytania, udziela odpowiedzi, prezentuje własne zdanie i formułuje wnioski; poszerza zakres słownictwa i struktur składniowych.

Edukacja społeczna. Uczeń:

- ma rozeznanie, że pieniądze otrzymuje się za pracę; rozumie, co to jest sytuacja ekonomiczna rodziny, i wie, że trzeba do niej dostosować swe oczekiwania.

Edukacja matematyczna. Uczeń:

- dodaje i odejmuje liczby w zakresie 100; sprawdza wyniki odejmowania za pomocą dodawania,
- wykonuje łatwe obliczenia pieniężne (cena, ilość, wartość) i radzi sobie w sytuacjach codziennych wymagających takich umiejętności.

METODY:

- praca w grupach,
- analiza tekstu literackiego,
- burza mózgów,
- układanka,
- praca ze schematem.

MATERIAŁY POMOCNICZE:

Nr 1 – ćwiczenie „Jak oszczędzali bohaterowie wiersza Jana Brzechwy?”,
Nr 2 – zadanie „Jak zmniejszyć wydatki?”,
Nr 3 – ćwiczenie „Wakacyjne finanse”,
Nr 4 – ćwiczenie „Jak pomnażać pieniądze?”,
Nr 5 – zadanie „Mój plan oszczędzania”,
arkusze papieru, flamastry, kredki, klej, karty do ćwiczenia nr 4 – koperta z pociętymi kartami dla grupy.

CZAS:

2 godziny lekcyjne.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Powiedz uczniom, że w czasie zajęć będą doskonalić umiejętności związane z gospodarowaniem pieniędzmi i oszczędzaniem. Zapytaj uczniów, na czym polega oszczędzanie. Wysłuchaj pomysłów dzieci i podsumowując, powiedz, że to inaczej rezygnacja z bieżących wydatków i odkładanie pieniędzy po to, by wydać je w przyszłości na różne cele.
2. Poleć klasie lekturę wiersza Jana Brzechwy „Rozrzutny wróbel” (**materiał pomocniczy nr 1**). Możesz zaproponować czytanie z podziałem na role. Wybierz wtedy spośród ochotników wykonawców ról wróbla, jaskółki, gila, sikorki, kosa, narratora. Po przeczytaniu wiersza zapytaj:
  - Dlaczego wróbel narzekał?
  - Jak chciał rozwiązać swoje problemy?
  - W jaki sposób ptaki oszczędzały?
  - Jakie cechy miał wróbel, jaki był? Jak oceniali go inne ptaki?
  - Jak uczniowie oceniają postępowanie wróbla?
3. Zwróć uwagę, że ptaki odkładały pożywienie, robiły nawet niewielkie zapasy, ale robiły to systematycznie. Były oszczędne, konsekwentne, zdolne do wyrzeczeń, odpowiedzialne, przewidujące – dlatego nie zabrakło im jedzenia w trudnych czasach. Niektóre chciały i potrafiły się jeszcze podzielić z innymi. Możesz zapisać te cechy na tablicy. Wysłuchaj ochotników, którzy ocenią postępowanie wróbla. Podkreśl jego rozrzutność, lekkomyślność, brak umiejętności przewidywania i planowania przyszłości.
4. Potem poproś uczniów, by wybrali z wiersza Jana Brzechwy zdania dotyczące znaczenia oszczędzania, np. „Składać ziarnko do ziarnka to mądra gospodarka”, „Kto oszczędza, temu nie grozi nędza”, „...oszczędności, kto ich nie ma, ten pości”. Poproś ochotników, by wyjaśnili, jak rozumieją te słowa, i uzasadnili swoją opinię. Podkreśl, że oszczędzania trzeba się stale uczyć. Warto rezygnować z przyjemności, z nieprzemysłanych zakupów. Należy odkładać pieniądze i czynić to systematycznie, stawiając sobie cele, które chcemy osiągnąć.
5. Porozmawiaj z uczniami o tym, czy oni sami mogliby oszczędzać, jakie sposoby oszczędzania zauważyli w swoich rodzinach. Odwołuj się do doświadczeń związanych nie tylko z oszczędzaniem środków finansowych, ale też z oszczędzaniem wody, prądu, żywności itd. Potem zapytaj uczniów, na jakie cele można oszczędzać (np. zakup zabawki, książek, sprzętu AGD, wyjazd na wakacje itd.). Staraj się nie operować żadnymi kwotami ze względu na zróżnicowaną sytuację materialną uczniów. Istotne jest wyłącznie wskazywanie różnych celów i różnych sposobów oszczędzania. Podkreślaj, że warto oszczędzać nawet małe kwoty i rozsądnie planować własne wydatki.
6. Przypomnij klasie pojęcie budżetu. Powiedz, że to plan finansowy sporządzony na określony okres, np. tygodnia, miesiąca, roku, w którym zaplanowane są dochody i wydatki osoby czy rodziny. Zapisz na tablicy słowo „budżet”, poniżej wydziel dwie kolumny – „Dochody” i „Wydatki”. Poproś o podanie kilku przykładów dochodów, które mogą osiągać (np. kieszonkowe, prezent, zarobione pieniądze), oraz wydatków (np. przybory szkolne, książki, zabawki, słodycze, zakup prezentu dla bliskich itp.). Zapisz je na tablicy w odpowiednich kolumnach. Ochotnicy mogą uzupełniać kolumny, podając własne przykłady.
7. Omawiając ćwiczenie, podkreśl, że oszczędzanie najczęściej polega na ograniczaniu czy zmniejszaniu wydatków. Podkreśl, że niektóre wydatki trzeba koniecznie ponieść, ale niektóre są zbędne. Zapytaj o przykłady takich wydatków w budżecie rodzinnym. Jakie wydatki są konieczne, by rodzina mogła

funkcjonować? Sprawdź, czy uczniowie wskazali wydatki m.in. na żywność, środki czystości, higienę, transport, opłaty za gaz, elektryczność, telefon, telewizję, raty kredytu itp. Odwołuj się do lekcji „Moje wydatki – o wyborach finansowych” (dostępna na stronie internetowej PKO Banku Polskiego) dotyczącej budżetu domowego. Potem zapytaj uczniów, które wydatki można odłożyć, czy też zupełnie z nich zrezygnować, bo są zbędne. Czy oni sami wydają pieniądze na rzeczy czy artykuły żywnościowe, bez których mogliby się obyć? Wysłuchaj wypowiedzi ochotników.

8. Podziel uczniów na małe zespoły, każdemu z nich daj zadanie pt. „Jak zmniejszyć wydatki?” (**materiał pomocniczy nr 2**). Poproś, by uczniowie przeczytali polecenie, zapoznali się z przykładowym tygodniowym budżetem, a następnie wskazali, z czego bohater tekstu może zrezygnować. Poproś o omówienie proponowanych przez zespoły zmian w budżecie oraz uzasadnienie decyzji.
9. Następnie uczniowie powinni indywidualnie wykonać własne zestawienie wydatków na jeden tydzień. Uwaga! Jeśli uczniowie powiedzą, że nie dostają kieszonkowego, możesz określić dla wszystkich konkretną kwotę, np. 20 zł na tydzień. Podsumowując zadanie, zapytaj ochotników, z czego zrezygnowali, jak zmniejszyli wydatki i ile pieniędzy mogą w ten sposób zaoszczędzić.
10. Zapytaj uczniów, jakie cechy i umiejętności ułatwiają nam oszczędzanie. Pracując techniką burzy mózgów, zapisz na tablicy propozycje uczniów, np. pracowitość, umiejętność planowania, podejmowania decyzji, rezygnowania z przyjemności, cierpliwość, wytrwałość, zapobiegliwość, pomysłowość, odpowiedzialność.
11. Zaproponuj wykonanie ćwiczenia „Wakacyjne finanse” (**materiał pomocniczy nr 3**). Zespoły czytają pracę nagrodzoną w konkursie „Wakacyjna przygoda z finansami”. Następnie uczniowie odpowiadają na pytania:
  - Jakie dochody miała dziewczynka?
  - Jakie miała plany związane z zakupami?
  - W jaki sposób zaoszczędziła pieniądze w czasie wakacji?
  - Co zrobiła z oszczędnościami? Dlaczego?
12. Podkreśl, że autorka opowiadania potrafiła oszczędzać, czyli odkładać zakupy na później, rozważnie podejmować decyzje, porównywać ceny, szukać tańszych produktów czy usług. Była konsekwentna, nie wydawała pieniędzy na rzeczy niepotrzebne czy droższe. Nie kupiła pieska, bo zaopiekowała się psem ze schroniska.
13. Zwróć uwagę, że dziewczynka potrafiła również planować przyszłe wydatki. Odłożyła pieniądze na wycieczkę. Wyjaśnij, że czasem oszczędzamy na cele „krótkoterminowe”, które obejmują krótszy okres – np. kilka dni, tydzień, kilka tygodni (np. zakup prezentu na święta czy imieniny dla bliskich). Poproś dzieci o podanie innych przykładów.
14. Powiedz, że często oszczędzamy na cele „długoterminowe”, czyli takie, które dotyczą dalszej przyszłości – np. kilku miesięcy, roku, kilku lat. Zapytaj o przykłady takich celów oszczędzania (np. wyjazd na wakacje, zakup np. samochodu, mieszkania).
15. Wyjaśnij, że w takiej sytuacji warto zadbać o pomnażanie naszych pieniędzy. Przypomnij klasie pojęcie „inwestowanie”, czyli pomnażanie posiadanych środków finansowych. Powiedz, że są różne sposoby inwestowania; sprawdź, czy uczniowie znają jakieś sposoby, np. oszczędzanie w SKO (środki złożone w SKO są oprocentowane) lub założenie lokaty terminowej.

16. Możesz krótko odwołać się do wiadomości z lekcji „Co robią banki?” (dostępnej na stronie internetowej PKO Banku Polskiego). Przypomnij, że za złożenie w nim pieniędzy bank płaci klientowi wynagrodzenie, które nosi nazwę „oprocentowanie”. Stanowi zapłatę dla klienta banku. Oprocentowane są środki na rachunkach bankowych, w tym rachunku oszczędnościowym. Oprocentowane są również pieniądze złożone na lokacie terminowej. Podkreśl, że pieniądze są w ten sposób pomnażane – właściciel rachunku czy lokaty dostaje więcej pieniędzy, niż początkowo złożył w banku.
17. Powiedz, że innym sposobem inwestowania jest giełda papierów wartościowych. Inwestorzy kupują i sprzedają papiery wartościowe (np. akcje przedsiębiorstw, obligacje) i mogą na nich zarabiać. Muszą jednak pamiętać, że ryzykują. Mogą więcej zarobić i pomnożyć swoje pieniądze, ale mogą i stracić. Nie musisz wyjaśniać, na czym polega inwestowanie na giełdzie, wystarczy, że dzieci oswoją się z tym pojęciem.
18. W zależności od możliwości i zainteresowań uczniów możesz zaproponować wykonanie ćwiczenia „Jak pomnażać pieniądze?” (**materiał pomocniczy nr 4**). Podziel klasę na zespoły i poleć, by zapoznali się z treścią kart. Uczniowie powinni wybrać tylko te karty, które opisują sposoby pomnażania pieniędzy (inwestowania). Następnie zespół nakleja odpowiednie karty na arkusz papieru. Poproś przedstawicieli zespołów o omówienie plakatów na forum klasy.
19. Zaproponuj uczniom zadanie „Mój plan oszczędzania” (**materiał pomocniczy nr 5**). Może ono zostać wykonane w klasie lub w domu. Może też stanowić zadanie na wakacje. Powiedz, że niektóre dzieci w czasie wakacji wydają wcześniej oszczędzone pieniądze, ale niektóre właśnie wtedy oszczędzają lub zarabiają.
20. Uczniowie powinni indywidualnie opracować własny plan oszczędzania na dłuższy czas, na przykład na dwa, cztery, sześć miesięcy lub cały rok. Informacje na temat celu oszczędzania, wysokości kwot, czasu oszczędzania dzieci powinny wpisać do tabelki. Zachęć uczniów do planowania oszczędzania; podkreśl, że duże znaczenie ma postawienie sobie konkretnego celu oraz systematyczność odkładania pieniędzy.

MATERIAŁY POMOCNICZE

Materiał pomocniczy nr 1

Ćwiczenie „Jak oszczędzali bohaterowie wiersza Jana Brzechwy?”.

Przeczytaj wiersz Jana Brzechwy. Odpowiedz na pytania:

- Dlaczego wróbel narzekał?
- Jak chciał rozwiązać swoje problemy?

- W jaki sposób ptaki oszczędzały?
- Jakie cechy miał wróbel, jaki był? Jak oceniały go inne ptaki?
- Jak oceniasz jego postępowanie?

Wybierz z wiersza zdania dotyczące znaczenia oszczędzania. Zapisz najciekawsze zdania i uzasadnij wybór.

Jan Brzechwa
Rozrzutny wróbel

We wsi Duże Kałuże
Siedział wróbel na murze
I ćwierkał wniebogłosy:
- Jestem nagi i bosy,
Nie mam dachu nad głową,
Nie mam nic, daję słowo!

Poszedł wróbel do pliszki:
- Pożycz mi ze dwie szyszki,
Ogromnie szyszki lubię,
Ziarnka sobie wydłubię...

Odrzekła pliszka w złości:
- To moje oszczędności,
Zrobiłam sobie zapas,
Bierz, wróblu, nogi za pas.

Zapukał do jaskółki:
- Pożycz okruszek bułki,
Mam taki pusty brzuszek,
Przyda mi się okruszek.

- Mój wróblu, powiem coś ci.
To moje oszczędności.
Okruchy suchej bułki
Składam do stodółki,
A tyś rozrzutny ptaszek,
Więc opuść już mój daszek.

Pomknął wróbel do gila
I grzecznie się przymiła:
- Mam taki pusty brzuszek.
Daj, gilu, parę muszek.

- Mój wróblu, nie ma mowy,
Ja jestem ptak wzorowy,
Mam trochę oszczędności,
Kto ich nie ma, ten pości.

Mknie wróbel do sikorki:

- Masz ziarenek pełne worki,
Strata będzie niewielka,
Gdy nakarmisz wróbelka.

- Składać ziarnko do ziarnka

To mądra gospodarka,

A ty, co masz, to zjadasz,

Nic sobie nie odkładasz.

Idź, proś o ziarnka drozda

Lub może ci coś kos da!

Kos, gwizdząc, rzekł najprościej:

- Mam trochę oszczędności,

Troszeczkę, niezbyt wiele,

I z tobą się podzielę,

Lecz wiedz, że kto oszczędza,

Temu nie grozi nędza.

Źródło: WierszeJunior.pl. Dostęp: 31.12.2015.

Materiał pomocniczy nr 2

Zadanie „Jak zmniejszyć wydatki?”.

Marek chodzi do II klasy, bardzo lubi słodycze. W soboty spotyka się z kolegami na boisku, żeby pograć w piłkę. Zapoznaj się z budżetem tygodniowym Marka. Dodaj wydatki, które zaplanował.

Zaproponuj, z czego Marek może zrezygnować, i uzasadnij dlaczego. Ile pieniędzy może zaoszczędzić w tym tygodniu? Uzupełnij zdanie pod tabelką i odczytaj je całej grupie.

Potem wypełnij taką samą tabelkę dla siebie. Zaplanuj swoje dochody i wydatki w jednym tygodniu. Zastanów się:

- Z czego możesz zrezygnować?
- Ile pieniędzy możesz w ten sposób zaoszczędzić?

Podziel się pomysłami z koleżankami i kolegami z grupy.

Tydzień – 22.08-30.08.	Dochody: kieszonkowe – 10 zł prezent od cioci – 20 zł
Dzień tygodnia	Planowane wydatki
Poniedziałek	Nowy zeszyt – 4 zł
Wtorek	Lody – 7 zł
Środa	Jabłko i banan – 3 zł
Czwartek	Chipsy – 3 zł
Piątek	Baton czekoladowy – 4 zł
Sobota	Napój gazowany – 4 zł
Niedziela	Kwiatek dla babci na imieniny – 3 zł
Razem	28 zł

Marek może zrezygnować z .....,
ponieważ ..... Zaoszczędzi w ten sposób ..... zł.

Mój budżet tygodniowy

Tydzień	Dochody: ....
Dzień tygodnia	Planowane wydatki
Poniedziałek	
Wtorek	
Środa	
Czwartek	
Piątek	
Sobota	
Niedziela	
Razem	

Mogę zrezygnować z .....,
ponieważ ..... Zaoszczędzę ..... zł.
Zaoszczędzone pieniądze przeznaczę na .....

Materiał pomocniczy nr 3

Ćwiczenie „Wakacyjne finanse”.

Przeczytaj pracę waszej koleżanki nagrodzoną w organizowanym przez PKO Bank Polski konkursie „Wakacyjna przygoda z finansami”. Odpowiedz na pytania:

- Jakie dochody miała dziewczynka?
- Jakie miała plany związane z zakupami?
- W jaki sposób zaoszczędziła pieniądze w czasie wakacji?
- Co zrobiła z oszczędnościami? Dlaczego?

„Większą część swoich wakacji spędziłam u cioci na wsi. Gdy wyjeżdżałam, to dostałam od rodziców na swoje wydatki 200 zł, a od babci 100 zł. Wtedy postanowiłam, że kupię sobie buty, które widziałam na wystawie

w sklepie za 130 zł. Po przyjeździe do cici wybrałam się z nią i moim kuzynem na targ. Tam podczas robienia zakupów zauważyłam buty podobne do tych z wystawy za 70 zł. Po ich zmierzeniu postanowiłam je kupić, w ten sposób zaoszczędziłam 60 zł. Pewnego słonecznego ranka wybraliśmy się do zoo. Bilet normalny kosztował 20 zł, a ulgowy 10 zł. Było nas dwóch dorosłych i dwoje dzieci, więc powinniśmy zapłacić 60 zł. Skorzystaliśmy jednak z oferty zakupu biletu rodzinnego, który kosztował 50 zł, dzięki czemu zaoszczędziliśmy 10 zł. W zoo bardzo podobały mi się wszystkie zwierzęta, ale najbardziej przypadły mi do gustu psy dingo. Wtedy zapragnęłam mieć własnego psa i w porozumieniu z rodzicami postanowiłam go kupić. Po podliczeniu moich oszczędności, a pozostało mi 180 zł, nie wystarczyłoby mi na jego kupno. Bardzo się tym zmartwiłam, ale ciocia podsunęła mi wspaniały pomysł, by przygarnąć zwierzaka ze schroniska. I tak następnego dnia udaliśmy się do schroniska, a ja wybrałam sobie pieska, którego nazwałam Klopsik. Zaoszczędzone pieniądze wpłaciłam na książeczkę SKO, mogł mi się przydać na szkolną wycieczkę”.

Nagrodzona praca przygotowana w ramach konkursu „Wakacyjna przygoda z finansami”.

Autor: Weronika Hajda

Materiał pomocniczy nr 4

Ćwiczenie „Jak pomnażać pieniądze?”.

Zapoznaj się z treścią kart. Wybierz tylko te, które opisują sposoby pomnażania pieniędzy (inwestowania). Naklej karty na arkusz papieru. Zatyłuj pracę „Sposoby inwestowania”. Przedstawiciel grupy omówi plakat.

Odkładanie pieniędzy w skarbonce.	Giełda papierów wartościowych - kupno i sprzedaż na przykład akcji. Akcja to dowód, że ktoś jest właścicielem części przedsiębiorstwa. Pamiętaj, że na giełdzie można zarobić, ale można też stracić pieniądze.	Chowanie oszczędności w szufladzie.
Kupowanie tańszych towarów.	Oszczędzanie prądu.	Lokata terminowa – złożenie pieniędzy na określony czas w banku. Pamiętaj! Pieniądze na lokacie są oprocentowane, właściciel po upływie terminu dostaje swoje pieniądze i dodatkowo oprocentowanie.
Oszczędzanie w SKO. Pamiętaj! Oszczędności w SKO są oprocentowane.	Oszczędzanie wody.	Złożenie pieniędzy na rachunku oszczędnościowym w banku. Pamiętaj! Środki są oprocentowane.
Odkładanie kieszonkowego na ważne zakupy.	Ograniczanie jedzenia słodczy.	Pomoc bliskim w pracy w czasie wakacji.

